

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 .
Helyben bőséges hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 .
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéves és
kiszármazott napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadárs
vagy megőrsésre nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

+ Dr. Schlauch Lőrincz bibornok.

Nagyvárad, 1902. jul. 10.

A várad székese gyház búsan kongó nagy harangja mélységes gyászt hirdet az éj sötétében Szent László városának, a kath. egyháznak s az egész országnak:

A legkiválóbb magyar főpap, a római szentszék bibornokja, a nagy magyar hazafi, az apostoli királynak leghivebb tanácsosa, a tüneményes tehetségű tudós szónok, az apostoli lelki püspök, a nagy emberbarát, a fejedelmi jótékonyaságú főúr nincs többé az élők között: Dr. *Schlauch* Lőrincz, bibornok, várad püspök július 10-én este 10 órakor meghalt.

Benne a magyar püspöki karnak disze, az újabbkori magyar főpapoknak legkimagaslóbb alakja szállt sirba, ki az utolsó évtizedben ugyszólván döntő befolyást gyakorolt az egyházi és politikai dolgokban.

Egyszerű családból származott s egyedül tüneményes tehetségének és vasszorgalmának köszönheti, hogy az emberileg legmagasabb méltóságra küzdötte fel magát s mint bibornok egy rangba jutott az uralkodó család született főhercegeivel.

Öt esztendővel ezelőtt, mikor az egész ország ünneplése között tartotta aranymiséjét, szívéhez szóló beszédet tartott az illustis hallgatóságához élete két vezérszaváról: egyházához és hazájához való szeretetéről, ragaszkodásáról.

Csakugyan keresve sem lehet találni alkalmasabb jellemzést az elhunyt bibornokra, mint e két vezérszavot. Tüneményes tehetségét e két érzés sarkalta, nagy tettekre hit- és honszerelme ösztönözte.

Egyháza jogainak törhetetlen védelmezője volt. Békés, conciliáns természetű ember volt, a béke kedvéért sokat dolgozott, de ha egyháza jogairól, igazi érdekeiről volt szó — nem engedett egy jöttát sem, még kockáztatott népszerűsége árán sem.

Az egyházmegyei ádáz küzdelmek idején ő volt a vezére a katolikus gondolkodásnak, érzésnek és tevékenységnek. A korona, melynek mindvégig leghivebb tanácsadója, csapások idején vigasztalója volt, kikérte tőle tanácsát és véleményét az egyházpolitikai viták idején is. Schlauch nem habozott véleményt mondani, — minden mellétekintet nélkül. Nem rajta mult, hogy tanácsa nem érvényesülhetett minden vonalon.

Amilyen meghitt bizalmas embere volt a királynak, éppen olyan bizalmas tanácsosa volt a Szentegyháznak és a római szentszéknek. Minden egyházi vonatkozású kérdésben kikérte véleményét, tanácsát a pápa s azt döntő érvényűnek tekintette.

Két hónapja nincs még, hogy XIII. Leó pápa kétszer is üzent neki, legutóbb *Majláth* gróf erdélyi püspök által, ki a magyarok legutolsó zarándoklatát vezette, hogy óhajtana beszélni Schlauch bibornokkal, szeretné még egyszer látni és beszélni vele egyházi ügyekben. Pünkösdtől ennek következtében már arról volt szó, hogy Rómába utazik a bibornok, de betegsége miatt le kellett tennie e szándékáról.

Amilyen hűséggel és áldozatkészséggel viseltetett hite és egyháza iránt, éppen olyant tanusított mindenkor hazája iránt. A szabadságharc idején már pap volt, nem foghatott fegyvert hazája alkotmányáért, szenvedett másképp érte. Mint főpap, mintaképe volt a hazafiságáról híres magyar főpapoknak. Nem mulasztott el egy alkalmat sem akár a főrendiházban, akár az egyesületekben, melyekben elnöki tisztet viselt, a hazafias érzések ébrentartására és ápolására. Azon monumentális beszéde, melyet Biharmegye milleniumi ünnepén mondott, a magyar nemzeti érzésnek remek apotheosisa.

De nemcsak beszélt, hanem cselekedett is a hazáért. Ő alapította meg az első magyar kulturegyesületet. Jövedelmének javarészét a magyar kultúra oltárára áldozta: templomokat épített, könyvtárakat állított, középiskolákat és népiskolákat emelt. Alkotásait századok multán és áldva őrzik és ápolják a magyar.

Elszállt a nemes lélek, kihült a nemes szív, mely egy hosszú életem át disze, oszlopa volt a vallásnak és hazafiságnak. Isten rendelése. Nem zúgolódunk ellene. Megnyugszunk szent akaratóban. De amikor imádkozunk az elköltözött nemes lélek mennyei boldogságáért, kérjük a népek Gondviselő Istenét, adjon méltó utódot az elhunytaknak.

Have pia anima! Mondjuk az első keresztények hitével.

Legyen jutalma Jézus, kinek hű apostola volt!

* * *

Dr. Schlauch Lőrincz életrajza.

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok, váradi püspök, új-arádi német családból származik. Edes atyja, Schlauch Pál volt, tekintélyes, jó-módu építő, edes anyja, kit még öt éves korában elvesztett: Jost Katalin. A nagy tehetségű gyermek középiskoláit Aradon és Szegeden végezte; ez utóbbi helyen lett a német fiúból szívvel-lélekkel, nyelvben, aspirációiban magyar ifju. Innen került föl Pestre, mint csanádi kispap, a központi papnevelő intézetbe, hogy az egyetemi tanulmányokat elvégezze. Theologiai tanulmányait 1846-ban befejezván, Lonovics József püspök udvarába rendelte levéltárosnak, hoi Mihálovich, később zágrábi érsek és Fábry Ignác, több kassai püspök nagyrabecsülését érdemelte ki.

Fiatal lévén, főpásztorá csak 1847. április 3-án szentelhetette föl, május 2-án mutatta be első áldozatját a Mindenhatóknak, szülővárosa kis templomában. Ez év júliustól 1849. szeptemberéig nagy-szent-miklósi káplán volt s mint ilyen, szorgalmasan folytatta tanulmányait, melyekben a közbejött viharos idők megzavarták. A hazáért szenvedni kellett neki is, s így 1848. szeptemberében Oraviczára került; politikai indokból eredt jóakaratu áthelyezés következtében 1850-ben Pécskán, majd ismét Nagy-Szent-Miklóson, végre Temesvár-Belvárosban találjuk, mint káplánt, theologiai tanárt (dogmatika) és szegények ügyvédjét egy személyben. 1851-ben dogmatikai tanszékét az egyházzal és egyháztörténelmivel cserélte meg s így kedvencz tárgyát tanítva, jobban neki adhatta magát tanulmányainak. 1859-ben mercyfalvi plébános lett, 1863-ban temes-gyarmatai plébános és alesperes és így közel juttván a megyei központhoz, nagyobb szabású és általános érdeklődést keltő tevékenységet fejthetett ki. Jogbölcseleti, egyházzal, művelődéstörténeti tanulmányai mellett, ez időtől kezdődik szereplése a vármegyei közéletben, de ez időtől lett főpásztorának, b. e. Bonnaz püspöknek is bizalmas, annyira meghitt embere, hogy a jótékonyságáról híres főpap többször maga kereste föl plébániáján jeles papját. Sokoldalu elfoglaltsága dacára is megszerezte a kánonjogi diplomát 1867-ben.

A „TISZANTUL” TÁRCZAJA.

Jellemvonások a bibornok életéből.

Egy fél decziniummal ezelőtt örömben repeső szívvel, lelkünk mélyéből ünnepeltük aranymiséje alkalmából azt a nagy férfit, Jézus szíve szerint való főpapot, akinek halál poránál most szokogva imázuunk a Mindenhatóhoz. Az akkori ünnepekre szedtük össze azokat az arany kalászokat, amelyek bár csak halványon jellemzik az elhunyt nagynevű egyházfejedelemtől kimagasló egyeniségének nagyságát. Szerény koszoruba fonva letesszük most e kalászokat arra a ravatalra, amelyen az egyház, a magyar haza disze, büszkesége, e szegény város legnagyobb polgára nyugszik.

Az elhunyt bibornok életéből közöljük a következő epizódokat:

A negyvenes évek közepén együtt voltak kispapok a budapesti központi szeminaryumban az akkoriban 22 éves Schlauch és a nálánál négy évvel idősebb Nogáll, a b. e. nagyprépost.

Nogállt, ki 2 évvel feljebb járt Schlauchnál, kitűnő szorgalma és magaviselete miatt a negyedik évfolyam bevégezése után azonnal szeminaryumi spiritualisnak nevezték ki s így felelővalója lett későbbi püspökének.

A bekövetkezett alkotmányos korszak autonomikus mozgalmi jelentőséggel teljes fordulópontot jeleznek dr. Schlauch Lőrincz életében, a mennyiben akkori szereplése magára vonta a legmagasabb körök figyelmét. 1868-ban és 1871-ben egyházmegyéje autonómiai követté választotta meg, ki azután az országos gyűléseken beszédeivel rendkívüli figyelmet keltett. Haynald érsek Simor hercegeprimás estélyén sietett megismerkedni a híres plébánossal, ki ekkor ismerkedett meg a katolikus közélet akkori nagyjaival: Mailáth Györggyel, Sennyey Pál báróval, Apponyi, Csáky grófokkal. A legnagyobb feltűnést 1871. márczius 16-án mondott nagy beszéde keltette. Nemsokára Ghyczy Kálmán képviselő mind a házban, mind pedig egy „Eszrevételek” című röpiratban azt vitatta, hogy az autonómiai kongresszus munkálatait nem ő Felsége, hanem az országgyűlés elé kellett volna terjeszteni megerősítés végett. A gyarmati plébános hatalmas „Válaszában” kimutatta, hogy a »paritás«-sal homlokegyenest ellenkezők éppen csak a kath. egyház önkormányzatát vetni alá más vallású képviselőkkel álló parlament hatalmának, holott a többi vallásfelekezetek autonómiájukat csak ő Felségének vetették alá. Mindenki elismerte, hogy Ghyczy olyan ellenfelet talált, a ki előtt meg kell hajolni annak is, a ki az ellenkező nézetet vallja.

1872-ben csanádi kanonokká nevezte őt ki a király. Ugyanez évben ő tartotta Budavárban a Szent István-napi szónoklatot s fél év múlva — 1873. márczius 17-én — a szatmári püspöki székebe ültette őt az apostoli király kegye. Simor hercegeprimás az esztergomi bazilikában 1873. szeptember 21-én szentelte őt püspökké, Schopper György és Pauer János püspök asszisztenciája mellett.

Püspöki egyházmegyéjében főtevékenysége volt, hogy az Isten házában ékességét előmozdítsa és a kath. tanügyet a kor színvonalára emelje. Buzgalmának tanujele az a gyönyörű lourdesi kápolna is, melyet — 20,000 korona költséggel — püspöki székesegyházában építtetett. Nagy áldozattal rendbe hozta a tanítóképzőintézetet s mellé internátust állított. A jogi- és magyar történeti szakban páratlan, 10,000 kötetet számláló Török-féle könyvtárt megsze-

rezte s egyházmegyéjének adományozta, mely Bibliotheca Laurentiana név alatt őrizi ezt az értékes gyűjteményt. 1877-ben megválasztott a Szent László-társulat elnökévé s azóta a társulat közgyűlései politikai és irodalmi eseménynyé lettek, azon fényes elnöki megnyitó beszédek révén, melyeket Schlauch püspök mondott. A főrendiházban tevékeny részt vett s előkelő vezérszerepet vitt mindenkor. A főváros társadalmi, egyleti és művészeti életére is nagy befolyással volt sokoldalu talentuma. Az Országos Zeneakadémiának elnöke, a Vörös-Kereszt és Poliklinika jótékony egyesületeknek alelnöke lett. 1880-ban római gróf és pápai trónálló, 1887-ben váradi püspök; 1893. június 12-én pedig elnyerte a legmagasabb diszt és méltóságot, mit magyar főpap elérhet: a római anyaszentegyháznak áldozár bibornokjává kreálta őt XIII. Leó.

A nagyváradi egyházmegyéjében a plébániák és iskolák fenntartására 400,000 koronás fedelmi alapítványt tett. Egyházmegyéjében több szép templom hirdeti áldozatkésztségét. A bihar-püspöki román stílusban épült, 60,000 koronába került templom szép emléke a bibornok aranymiséjének és kizárólag az ő alkotása de tetemes áldozattal járult a magyar-pataki, csorvási, sarkadi és érmihályfalvai templomok építéséhez; a budapesti jezsuiták és karmeliták templomainak orgonái, a *mária-zelli* aranykorona s a radnai márványoltár is áldozatkésztségét hirdetik. A debreczeni Szvetics-intézetnek 60,000 koronába került palotát építtetett, a nagyváradi-ujvárosi zárdában óvónőképzőt létesített és tart fenn s 40,000 koronába került épületszárnyat emelt; a nagyváradi kir. kath. tanító-képzőnek tetemes áldozattal új hajlékot szerzett; a szilágy-somlyói gimnáziumnak megszerezte a nyilvánossági jogot s évenként ez-eket költ fenntartására; a debreczeni kegyesrendű főgimnáziumra a püspökség részéről 300,000 koronával, a gyulaihoz 200,000 koronával járult. 1892-ben. Szt. László király hétszázados jubileuma alkalmából, országos fényes ünnepélyt rendezett, Link ötvössel remek művü hermát (ereklye-tartót) készíttetett a nagy király fej-ereklyéjének s káptalanával együtt felállíttatta székvárosa főterén a nagy királynak pompásan sikerült bronzszobrát.

A papnövendékben szokásos, hogy a fiatal kispapok szónoki hivatásukra való előkészület és gyakorlása végett felváltva prédikálni tartoznak előjáróik és társaik jelenlétében. Így volt ez Pesten is. A beszédet előlegesen Nogállnak kellett bemutatni, ki azokat revidálta s megíráta.

A harmad éves theologus Schlauch tűnt ki társai közül leginkább úgy prédikációinak magvas tartalma, mint azok formai szépsége és leginkább szónoki szépségénél fogva. — Nogáll már akkor megjósolta neki, hogy valamikor nagy szónak lesz, sőt kivitte azt, hogy papnövendék léte dacára megengedték neki, hogy a templomban nyilvánosan tarthasson prédikációt.

Az ó-budai plébánia templomban hangzott el az aranyszavú későbbi nagy szónok legelső nyilvános szentbeszéde Szent Péter és Szent Pál ünnepén 1846-ban.

Slauch első nyilvános prédikációjával oly sikert aratott, hogy az ó-budai katolikusok nagyobb ünnepek alkalmával mindig deputációt küldtek a szeminaryumi rektorhoz, hogy engedje ki nekik Schlauchot az ünnepre prédikálni. Ilyenkor aztán zsufolásig megtelt a templom, mert még Pestről is szivesen átsétáltak az emberek, hogy meghallgassák a magyar egyházi szónoklat új csillagát akkor, midőn több német mint magyar szót lehetett hallani.

A magyar szabadságharcz első szele Szerb-Nagy-Szent-Miklóson találta Schlauchot, mint fiatal káplánt.

A délvideki s a horvát zavargások és magyar-ellenes tüntetések híre éppen akkor érkezett a kis faluba, midőn Schlauch miséjét elmondva kijött a templomból. Azonnal újságotni kezdtek neki a friss híreket, melyekből Schlauch kivette, hogy a falu lakosságának egy része bizonyos tekintetben rokonszenvezik a zavargókkal. Nosza, neki sem kell több, az ifjúkor hevességétől és hazaszeretete lángoló érzésétől megragadtatva felállott a templom előtti padra egy terebélyes fa alatt s olyan gyújtó dikciót rögtönzött a népnek, hogy mindjárt kész lett volna indulni a lázadók ellen.

Annyi bizonyos, hogy a délvideken pusztító szerb tüntetések, Szerb-Nagy-Szent-Miklóst kikerülték, de a fiatal káplánt is nagy hirtelen áthelyezték Oraviczára.

A királyi udvarnál *persona gratissima*. Egész ragyogó pályája tele volt hintve a királyi kegy sugarának fényével. Ő felségének valóságos barátja volt, ki egyetlen alkalmat sem mulasztott el, ha arról volt szó, hogy Schlauchot kitüntesse. E mozaik szerű cikkekében nem írható le részletesen e kitüntetések hosszú vonala melynek egyes pontjain

1897. május 2-án tartotta a bibornok aranymiséjét. XIII. Leo pápa sajátkezűleg írt levélben üdvözölte őt és drága gyöngyökkel díszített medaillont (a pápa arcképe) küldött kedves bibornokjának, a király pedig a Szent István-rend nagykeresztjét adományozta kedvelt hívének, kinek tanácsát mindig kikérte s a ki 1890-ben püspöki palotájában vendégül is látta. Aranymiséje alkalmából 200,000 koronás alapítványt tett egyházmegyéjében egyházi és iskolai célokra és felépíttette a bihar-püspöki templomot. 1898. szeptember 21-én negyedszázados püspöki jubileuma emlékére Nagyrad-Ujvárosban az Immaculata intézetben új épületszárnyat emelt.

Az egyházipolitikai reformok idején külön kikérte a király a bibornok tanácsát és véleményét a tervezett reformokról. A bibornok terjedelmes Memorandum alakjában nyújtotta be véleményét a királyhoz. Schlauch bibornoknak, mint politikai szónoknak, legszebb alkotása az a momentális beszéd, melyet Bihar-megye millenniumi ünnepélyén mondott el. Egyházi és politikai beszédei két sorozatban, négy vastag kötetben jelentek meg, 1890. és 1898-ban. *Bunyitay* Vincze, a kiváló történetíró rendezte azokat sajtó alá. Tudományos és szónoki érdemei elismerésül a Magyar Tudományos Akadémia igazgató-tagjává választotta.

A bibornok betegsége.

Soha tényleges váradai püspök olyan fényt nem ragyogtatott egyházmegyéjére, mint *Schlauch*, mikor egyéniségének kiválóságával, talentumának rendkívüliségével a provinciális egyházmegye élén elnyerte a bibort.

Micsoda ünnep volt, micsoda lelkesedés, mikor a pápa külön követe, a római szentegyház legmagasabb rangfokozatának jelvényét a bibor bírókat hozta!

Micsoda gyász mostan a biborfény kialvása, a nagy, — világhírűen nagy püspök elhunyt!

Negyvenhat nappal ezelőtt jött az első hír a bibornok betegségről. Megdöbbenett, mint minden bajnak hirtelen híre arról, akit szeretünk, aki büszkeségünk, de nem aggodtunk, hiszen erős szervezete, páratlanul mérsékelt rendes élet-

módja mellett azt hittük, muló baj csak. El sem tudtuk képzelni, hogy az a testben szívós szellemének teljes frissességében lévő főpap hamar árván hagyja megyéjét.

De az első megdöbbenő hír után csak nem jött biztatás. A betegség nem enyhült. Az erő folyton jobban és jobban hanyatlott. Környezete még mindig bizott s nem akarta rém hírekkel felzavarni a megyét, de az utóbbi napokban hirtelen rosszra vált a beteg állapota.

Táplálékot felvenni egyáltalán nem bírta. Ájulásba esett s az orvosok már nem gyógyítani, csak hosszabbítani igyekeztek a drága életet.

Tegnap *Felszer* Antal oldal-kanonok a délutáni zsolozsma után felkérte a káptalan, hogy búcsúzzék főpásztorától és *Vinkler* püspök ismételen részesítette a szentségekben s a pápa ő szentsége sürgönyileg küldött áldása által teljes búcsuban részesítette a főpapot.

Szerkesztőnk azonnal a rezidenciába sietett, de ott csak a szomorú orvosi bulletint kapta, biztató hirt semmit.

Egynegyed tizkor jött a megrendítő hír; a bibornok csendesen elnyugodott az Urban.

A kathedrális nagy harangja megkondult a szokatlan órában s az újvárosi plébánia-templom harangjai is csakhamar hirdették, hogy nagy gyász borult a városra, megyére, sőt az egész hazára és egyházra.

A betegség előzményei.

Május 25-én kezdődött heveny gyomor és bélhurut. Ez sikeresen lefolyt, de utána tüdőgyulladás és vesegyulladás lépett fel, de ezek a szervezetet kimerítették. A gyengeség nagyfokú lett, kevés táplálékot vett magához, végre a tüdőben tüdővízenyő lépett fel. A halál közvetlen oka tüdőszélhűdés. Tegnap délután óta eszméletlen kívül volt. Ma délután fél ötkor utolsó kenetet vett és az apostoli áldást. Fél 6 órakor az állapot reménytelen lett. Fél 8 órakor mindkét orvos Papp Oszkár és Wimmer Julián ott voltak. Negyed 10 órakor Wimmert elhívták, ki aether injectiót adott, de utána az agónia rögtön beállott. Csak egyszer szólt nagy erőlködéssel — *Jézus* — volt utolsó szava a Jézus szíve szerinti főpásztornak. Dr. *Kéty* Károly

egyetemi orvos-tanár kétszer lenn volt, de most Abbaziában betegeskedő állapotban van, honnan azt jelentette, hogy ha feltétlenül kell, úgy hét-főn itt lesz.

A temetésre semmi intézkedés nincs, csak a végrendeletet hirdetik ki ma. A káptalan fog ma intézkedni a beszentelés idejére vonatkozólag Nagyrádon, — mert a temetés valószínűleg Temesvártt lesz, hol a bibornok remek családi mauzoleumot építtetett.

Az éjjel hálótermében maradt s virrasztottak mellette udvari papjai.

Utolsó perczeiben körülötte voltak: Schlauch Nándor, Schlauch Josephin, Velkey Pálné, Hoffmann Henrik rokonai, továbbá az udvari papság.

Az utolsó jelentés.

Bibornok-püspökünk 46 nap óta tartó súlyos betegsége a tegnapi nap folyamán a tüdővízenyő tünetei folytán oly aggasztó fordulatot vett, hogy a nagy betegnek, ki csodálatos türelemmel szenvedett hosszas betegsége alatt többször részesült a szentségekben, tegnap délután fél ötkor *Vinkler* József v. püspök, püspöki helynök, nagyprépost föladta az *utolsó kenet szentségét* is a teljes búcsúval járó apostoli áldással.

Ugyancsak tegnap délután érkezett meg *Rampolla* bibornok-államtitkárnak a Szentséges Atyánk *XIII. Leo pápa* apostoli áldását közlő távirata *Vinkler* József helynökhöz, a ki a nagy beteg kinyilvánított akaratához képest táviratilag kérte az apostoli áldást.

Az apostoli szentszék távirata latin szövegben a következő:

Reverendo Josepho Vinkler vicario Nagyrádon. Summus pontifex magno cum dolore accepit nuntium gravis infirmitatis Eminentissimi Laurentii Schlauch cui apostolicam benedictionem peramanter im-

a csanádi kanonoki stallum, a szathmári, nagyrádoni püspöki szék, a vaskorona rend, a bibornoki bíró, a Szent István-rend nagy keresztje tündöklenek, csak egy-egy kisszerű epizódot mondunk el, melyből talán legjobban kiviláglik, hogy mily tiszteletben részesült a váradai püspök az udvarnál.

1895. július havában történt az Ischl-i pályaudvaron.

O felsége kint sétált a perronleányával *Mária Valéria* főhercegnővel és vejével *Ferencz Salvátor* főherceggel. Várták a Münchenből férjével érkező *Gizella* kir. hercegnőt. A bibornok, ki éppen akkor Ischlben nyaralt, szintén ott sétált dr. Némethy Gyulával, kit magával vitt Ischl-be. Schlauch észrevevén ő felségét bekanyarodott a perronhoz vezető útról, hogy ne zavarja a leányával beszélgetésbe merült királyt.

O felsége azonban megpillantotta Schlauchot, a beszélgetést félbeszakította és karon fogta leányát és vejét s oda lépve Schlauchhoz bemutatatta őket neki.

Egész a vonat megérkezéséig együtt sétáltak azután a király és a bibornok.

* * *

Hock János azt mondta róla, hogy »Széles mint egy Talleyrand.« Rögtön feltalálja magát s finoman s ügyesen ríposztirozza támadásokra, elkapja a feléje lött nyilat mielőtt az

még megsebezhetné volna s visszaröpíti a támadóra.

A budapesti »Pokol« körkép megnyitásánál történt, hogy a bibornok éppen kijött a körkép helyiségéből s a bejáratnál találkozott *Szilágyi* Dezsővel.

— Nos Eminenciád, hát még az olyan hitvédők is a pokolba jutnak, kezdé tréfásan *Szilágyi*, akkor ugyan mi lesz velünk?

Schlauch visszahökken, de hirtelen feltalálva magát így szól:

— Igen ám, csak hogy mi a pokolból ki is jövünk, az olyan emberek mint eminenciád ott is maradnak örökké.

Most meg *Szilágyi* volt a sor az elsápadásra, ki sietve terelte másra a beszédet.

* * *

Buzgó hazafi, ki a magyarosítás érdekeiért igen sok áldozatot hozott, Békés-Csabán történt, hogy midőn meglátogatta az ottani iskolát, éppen akkor lépett ki egy tanteremből, midőn egy első osztályos kis tót leány nagy sietséggel igyekezett be az iskolába. — Schlauch megállította s nyájas hangon kérdezte a gyermektől:

— Hát te miért késtel el?

A váratlan kérdés megzavarta a leánykát. A leány zavarodottan állt meg, de egy szót sem szólt. Schlauch újra kérdezte:

— Tudsz magyarul?

Mire a leányka nagy örömmel felelte:

— Tudsz.

— Látom, jegyzé meg mosolyogva a püspök s azonnal nagyobb összeget adott a plébánosnak magyarosítási célokra, hogy ezentul ne csak a második személyben tudjanak a tót gyermekek felelni a kérdésekre, hanem az első személyben is.

* * *

Mikor a rezidencia mellett elterülő füvel benőtt és mocsaras területet átalakította a most nevével viselő parkká, kiadta püspökségi kertészségének a parancsot, hogy ne kimélje a költséget, hogy a park már egy-két év alatt üdülő helye lehessen a városnak s hogy minél inkább buzdítsa, 10 forintot ígért neki minden nagy fáért, mely megfakad. Az ültetések szerencsésen történtek s a park most a legszebb nagyrádoni sétahely.

* * *

Bérmáton volt egy nagy városban. A város cz. püspök plébánosa a legnagyobb gyöngédségével vette körül, buzgón és sikeresen utánoztott példányképét. A bérmálandók ezer számban vártak.

Az agg bibornok megijodott a munkánál. Reggeltől déli harangszóig bérmált a zsufolt, forró levegőjű templomban, míg elvégezte szent tisztét.

*pertit sanilatamque adprecatur,
quam gratiam eidem eminentissimo
viro etiam ego vehementer flagito.
M. Card. Rampolla.*

Magyarul:

*A pápa nagy fájdalommal vette
főmagasságu Schlauch Lőrincz
sulyos betegségének hírét, a kinek
igen szívesen adja az apostoli át-
dást s imádkozik egészségeért, a
mely kegyelemért ugyanazon főma-
gasságu férfin számára én is buzgón
esedezem. Rampolla M. bibornok.*

A kiegyezési tárgyalások megkezdése.

A két kormány a kiegyezési tárgyalásokat tegnap reggel meglepetésszerűen mégis megkezdte. Széll magyar kormányelnök, Darányi földmívelésügyi, Láng kereskedelmi miniszterek és Bíró miniszteri tanácsos kíséretében tegnap reggel Bécsbe érkezett s mindannyian a bank-gassei magyar miniszterium palotájába hajtottak. Lukács László pénzügyminiszter, a ki még ma Gasteinban üdült — hir szerint — megszakítja szabadságidejét és már holnap vagy holnapután szintén Bécsbe utazik.

A kiegyezési tárgyalások újabb megindítása politikai körökben természetesen nagy feltűnést keltett. Az osztrák kormány ez ügyben szerdán minisztertanácsra ült össze Körber miniszterelnök előklete mellett, de a tanácskozás lefolyását annyira titokban tartották, hogy senki sem tudott arról, hogy a tárgyalásokat újra megkezdik.

A tárgyalást a két kormányelnök bizalmas tanácskozása vezette be. Körber délelőtt háromnegyed tizenegy órakor fölkereste Széll Kálmánt s a két államférfi négyszem között tárgyalt a fontos politikai következményű ügyben.

Az amerikai kivándorlás adatai.

Az északamerikai Egyesült-Államok kormánya némi aggodalommal konstata, hogy 1900. óta egyre növekszik a bevándorlók

száma. Mint mindig, Olaszországból és az osztrák-magyar monarchiából ment a legtöbb ember Amerikába. Olaszországból 134.000, tőlünk pedig 113.000, Oroszországból 85.000, Anglia 46.000, Svédország 35.000, Németország 21.000, Norvégia 12.000, Görögország 6000, Portugália és Dánia 4—4000, Franciaország 3150, Hollandia és Svájc 2200—2200, Belgium pedig 1600 emberrel szerepel ebben a statisztikában. Az Unio kormányának hivatalos jelentése szerint az Egyesült-Államoknak semmi hasznuk az olasz, osztrák, magyar és orosz bevándorlókból, mert ezek az emberek éppen csak annyi pénzzel mennek Amerikába, a mennyi okvetlenül szükséges ahhoz, hogy partra bocsássák őket, mikor az újvilágba érkeznek. A németek, angolok, svédek és norvégek általában vagyonszembek és műveltebbek, mint a többi bevándorlók s ennek következtében könnyebben is boldogulnak. De legjobban örül az Unio kormánya a francia, hollandi, svájci és belga bevándorlóknak, mert ezek mindig tudják, hogy miért mennek Amerikába, és vagy kitűnő iparosok, vagy elég tőkével rendelkező kereskedők. Nem örül az Egyesült-Államok kormánya annak sem, hogy a bevándorlók legnagyobb része a nagy iparos városokban marad s csak igen csekély töredékek vállalkozik a földmívelésre.

Előre!

Végre egy ünnep, mely a haza ünnepe!

Száz tiszthelyettes lép ki az életbe. Mind a száz a modern hadi taktika szabályaiban oktatta kiváló szakemberek által s megőrizve magyarnak, minden kétségen felül álló hazafiságu vezetőik befolyása alatt.

Ez igazi ünnepe a magyarságnak san frase.

Katonai diszvizsga lett volna az egész, de már eddig is annyira belé forrott ez az iskola társadalmunk szívébe, hogy ez az érzés az egész várost oda vonzotta, a vizsgát a város ünnepévé tette, a mit pedig láttunk és hallottunk négy évi nevelés eredményeként s az annak nyomán kitört lelkesedés felemelte ezt az ünnepélyt a legragyogóbb nemzeti ünneppé.

Magyar fiukból, magyar szellemben magyar katonákat nevelnek — talán ezt

a képet látta mámoros elragadtatásában a költő, mikor a haza agóniájánál felkiáltott:

Lesz még egyszer ünnep a világon!

Ez a magyar világ ünnepe.

Remekül van felszerelve tudományos szempontból is a mi honvéd-hadapród-iskolánk.

A folyosókon az építés és festés története oly teljes képsorozatban van kiállítva, melylyel semmi középiskolánk nem versenyezhet, könyvtára és szertára pedig magában véve is külön érdekes látnivaló.

A tanári kar tagjait ismeri városunk hangadó köre és tapasztalta, hogy minden tagja kiváló abban a szakban, melyet betölt.

Igy lehet embert és katonát nevelni.

Ez a lelki műveltség emberré teszi, a tanári kar szelleme magyarnak tartja meg s az a bámulatos káprázató katonai és tornamutatvány teszi fáradhatlan és bátor katonává.

És ez teszi teljessé a mi örömünket, hogy nemcsak egyoldalú, bármily fényes eredményt, de tökéletes egyöntetű kiképzést láttunk első magyar tisztjeinknél, kik tegnap búcsúztak szeretett fészektől, a hadapród-iskolától.

Bucsúzásul a fiatal tiszthelyetteseknek nem lehet szebbet mondani, mint a mit a prológ strófája mond:

Ifju sereg, szép tiszti-sarj, köszöntlek!

Jövő reményei magyar hazánknak;

Fajunk virága s őrei e földnek,

Szolgái a trónnak s a böcs királynak;

Évek, napok a semmiségbe dőlnek;

De a nagy eszme, mit társul adának:

— *Embernek* lenni s *tisztnek* nagy dolog —

Ti bennetek virulni, élni fog!

Igen, ti emberek lesztok és tisztok, kikben élni fog vérünk és lelkünk, történelmi tradícióink, zsongani szívetekben nemzeti imánk.

És most, a munka előtt zengjen a dal,

Mely áhitatra hí s lelkesedésre;

Mely — míg magyart nevel e föld — ki nem hal,

Egy ezredév küzdelme abba vésvé...

Ezután össze rakták a szent edényeket s a bibornok levetni kezdte egyházi ruháit.

A nép között mozgás támadt. Egy szegény tanyai paraszt ember toltá előre apró kis fiát, most jött be a tanyáról, bérnáltatni szeretné. A cz. püspök plébános megértette a helyzetet s zavartan nézett rájuk. Sajnálta a szegény tanyaiakat elutasítani, sajnálta a kifáradt bibornokot újra terhelni.

A bibornok észreveszi az egyszerű embert. Kipakoltatja a szent edényeket s szíves készséggel tett eleget a néma kívánságnak.

Ilyen volt a mi bibornok-püspökünk.

* * *

E városból pár órányira fekvő faluba sietett folytatni a szent munkát, s előre kijelentette, hogy ha délig elvégzi, aztán rögtön siet vissza a vonathoz, mert másnap az országgyűlésen kell védnie az egyház igazait. Ilyenkor pedig nem jutott eszébe, hogy pihenni is volna joga.

Mikor a bérnálást elvégezte, gyorsan fogatott, mert kevés volt az idő a messze állomásig idejekorán eljutni.

A kocsisnak kiadta a parancsot s repült a hintó. De egyszerre letér az országútról.

— Kegyelmes Uram! eltévesztettük az utat, elkésünk.

— Sőt igen jó uton haladunk.

— Hová?

— A temetőbe. Itt nyugszik első volt kegyuram. A sirjához megyek — erre kelj juttani időnek.

Igy érzett a mi főpásztorunk.

* * *

Egy órai kocsizás után túl voltunk az ut felén.

Itt egy tanya állott. A mi kocsink elhaladt a kigyülekezett nép mellett, de a bibornok kocsijának zörgése egyszerre elhallgatott. Vissza néztünk.

Egy csomó gyermek — asszonyok — férfiak, a kis tanya népe térdelt a földön, mit észre vevén a bibornok, megállott és megáldotta őket.

Ilyen volt a mi atyánk szíve.

* * *

A vasuti állomás pompásan volt felszerelve s a vonat egyik kocsija virágokkal tele szórva. A lépcsőzet, a kupé padlata nem látszott az oda dobált rózsáktól.

A bibornok számára ékesítette fel a tisztelet. Vonat indulásig az egybegyűltekkal társalgott a bibornok, épp oly szívesen beszélgetve a »bibornok bácsi« kézcsovjára oda

cseppent gyermekekkel, mint amily szívélyesen társalgott a szülőkkel.

A vonat indult — az éljen felhangzott. — A feledhetetlen napok disze elhagyta a várost.

Egy valaki így jellemezte: Ennek a bibornoknak a lelkénél — csak a szíve nagyobb. A szeretet papja volt a mi főpapunk.

* * *

Az egyik deputáció jött ki tőle s találkoznak az előbb kijöttékkal.

— Kelmed is vót a nagy papnál?

— Aszondom.

— Hát mit szól kelmed hozzá?

— Nem tudtam én szólni egy mukkot se, csak a szám tátottam.

Valóban volt valami varázs a bibornok megjelenésében, mely hatása alá vont urat és szegényt, műveltet és egyszerűt — ellenállhatatlanul.

Ez onnan van, hogy szellemi fölényét érezve — nem érezte, hogy megléven egyéni nagysága, nem engedé érezni másoknak kicsinységüket, hogy főpap lévén Isten szíve szerint — első gondolata volt mindig a szeretet — utolsó a parancsolás.

F-y.

Öröm s bánat, ennek nyomán diadal:
Nemzeti létünk újra-születése...
Egy dalt, mely hő ima, szent énekünk:
Ez volt a múltban s ez marad nekünk:

Isten áldd meg a magyart....

Hadapródok ünnepélye.

Magyar szívek dobogása, magyar fiuk magyaros mutatványai, magyar lelkesedés, ez magyar hadapródok ünnepe!

Lehetetlen erről a napról száraz, sablonos referátát írni. A toll mintha karddá nőne a kézben, a betűk hadi sorokká formálódnak, a magyar hadi erények szolgálatában.

Örömmel és elismeréssel irunk a tegnapi ünnepről. Örömmel, hogy magyar hadapródok-ról ily dicsérettel emlékezhettek meg és elismeréssel, mert a mit láttunk, az mind katonaság és erősen magyaros lesz.

Nem kell aggódnia a hazának, melynek így nevelik a katonatisztjeit.

Az ünnepélyről magáról tudósítunk a következőkben számol be:

A közönség érkezése.

Délután hatalmas zápor verte végig a várost, de nem verte el a közönség lelkesedését a hadapródok ünnepélye iránt. Az egész város intelligenciája készült erre az alkalomra, holmi kis zápor a készülődések útját be nem vághatta.

Tényleg este fél hatra a hadapródiskola mögötti nagy térségen felállított ülőhelyek mind megteltek közönséggel. A jelenvoltak közül sikerült feljegyeznünk a következőket:

Notabilitások: Novotny Alfonz, Andrassy Péter, Altmann Jakab, Bunyitay Vince, dr. Bozóky Alajos, Bige Gyula, dr. Baróthy Ákos, Bordé Ferencz, Baróthy Pál, Buzási Albert, Beke Boldizsár, Barry József, Baranyi András, Balázsházy Iván, dr. Berkovits Miklós, Belezny Antal, Besser Hugó, Buza Károly, Böszörményi Géza, dr. Cziffra Kálmán, Csányi László, Czvék Kálmán, Csicsay Alajos, Cziffra Gerő, Dobosy Alajos, Demek Győző, Darvassy Lajos, Domokos Károly, Dús László, Darvassy Sándor, Debreczy Imre, dr. Dóry Ferencz, Domokos Andor, Ember Géza, dr. Ehrlich Ignác, Eleméry Ferencz, Fráter Kálmán, Fassio Sándor, dr. Fássy Lajos, dr. Fisch Áron, Ficzek Lajos, Frankó Endre, dr. Frankó József, Fleischhacker Gyula, Fekete László, Fényes Manó, dr. Gyöngyössy István, dr. Grámm Sándor, dr. Gerő Sándor, Gerő Ármán, dr. Grósz Menyhért, Glodeák Ágoston, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Hraniczky Károly, Hegedüs Géza, Harmathy Károly, Hendel Ottó, Heringh Sándor, Hegyesi Márton, Hanzély István, Homolya István, Huzella Gyula, Jelentsik István, dr. Imrik Péter, Jablonszky Emil, Jelinek Géza, Justh Károly, dr. Imrik Gusztáv, dr. Istvánffy István, Kurovsky Ferencz, Korn Lajos, Kovács Jenő, Komlóssy József, Kovács Béla, dr. Kolozsváry Béla, Kovács Dénes, Keszthelyi Zoltán, dr. Konrád Márk, Kovács József, dr. Kovács S. János, Kampell József, Kiss Elek, dr. Laurán Ágoston, Lukács Ödön, Lakos Lajos, Lovass Zsigmond, May Sándor, Medvigy Mihály, Mangra Vazul, Molnár Géza, dr. Móré Pál, Mikó Gyula, dr. Molnár Imre, dr. Mayer László, Mártoncsik Albert, Mayor Lajos, Milye Gyula, Mihályházy Kálmán, dr. Miskolezy Ferencz, Miskolezy Barna, dr. Mártonffy Bogdán, Mezey Mihály, Molnár Lajos, Meskó Boldizsár, Makay József, dr. Márkus László, Mihelffy Lajos, Moes Károly, dr. Nagy Géza, K. Nagy Endre, Nagy Ignác, Nagy József, Nagy Ferencz, Nizsalovszky Endre, Nadányi Jenő, Nagy Márton (Szalonta), Orley Kálmán, Oó Dezső, Papp Miklós, Plopu György, Perczel Adolf, Palánkay Károly, Papolezy Ferencz, Pally Jenő, Pálffy Béla, Pekanovics Imre, Ragány János, Rutter Emil, Rimler Károly, Rátkay József, Rees L. E., dr. Radó Ignác, dr. Rác Ödön, dr. Szombathy István, Szőke Gyula, Szolcsányi Hugó, Szunyogh Péter, Sztarill János, Szmetka Ödön, Tóth Szabó Pál, Száhlender Károly, Smazsenka Ernő, Számborovszky Rezső, Szathmáry-Király Andor, Székely Sándor, Stokker József,

Szemes Imre, dr. Sarkady Lajos, Szondy Vilmos, Stettner István, dr. Tóth Mihály, Tóth Imre, dr. Thury Endre, dr. Thury Kálmán, Urbán Adolf, Vámosy Mihály, Velyászy Gyula, dr. Vucskics Gyula, Víz Lénárt, dr. Wallner Ödön, Winkler Lajos, Váradi Mór, Varró Domokos, Albach altábornagy, Schlemüller Vilmos és Ludmann vezérőrnagyok, Lukács Géza, Schmidt alezredek, Karg ezredes, báró Nagy és Horváth huszárőrnagyok, Fischer, Vucskics, Pethus őrnagyok.

Asszonyok: Böszörményi Gézáé, Barry Józsefné, Bozóky Alajosné, Balázs Károlyné (Budapest), Belezny Antalné, Bordé Ferenczné, Bognár Sándorné, Dús Lászlóné, Domokos Andorné, Ember Gézáé, Des Echerolles-Kruspér Sándorné, Fráter Kálmánné, Fczek Lajosné, dr. Frankó Józsefné, Gerő Ármánné, Hegedüs Gézáé, Harmathy Károlyné, Homolya Istvánné, Huzella Gyuláné, dr. Imrik Gusztávné, Justh Károlyné, Korn Lajosné, Kovács Béláné, Krüger Viktorné, öz. Kazinczyné, Kovács S. Jánosné, Lukács alezredek, Lovas Zsigmondné, May Sándorné, Medvigy Mihályné, dr. Molnár Imréné, Miskolezy Barnáné, dr. Móré Pálné, Millye Gyuláné, dr. Márkus Lászlóné, Mezey Vilma, dr. Nagy Gézáé, Nagy Mártonné (Szalonta), Meskó Boldizsárné, Nizsalovszky Endréné, K. Nagy Endréné, Orley Kálmánné, Oó Dezsőné, Nagy Ferenczné, Papp Miklósné, Pekanovics Imréné, öz. Péterfy Istvánné, Palánkay Károlyné, Székely Sándorné, dr. Thury Endréné, öz. Rítóók Gézáé, Varró Domokosné, Winler Lajosné, Sebestyén Lajosné, Schmidt alezredek, Vinkler őrnagyné, Vaskó Károlyné, Vucskics nővérek, Smazsenka Ernőné, dr. Tóth Mihályné, dr. Szombathy Istvánné, Tutsek Ferenczné, Szondy Viktorné, dr. Wallner Ödönné.

Leányok: Böszörményi Tildus, Barry Olga, Bozóky Margit, Cseresznyés nővérek, Darvassy Margit, Dús Piroška, Ficzek Margit, Gerő Irma, Hegedüs nővérek, Harmathy Erzsike és Gizike, Kovács Emma és Olga, Komlóssy Ilonka, Krüger Jenike, Latschnyi Irénke, Molnár Ilonka, Mikusay nővérek, Mihelffy Rózsika, Orley Anna, Papp nővérek, Pally Klárka, Pekanovits Margit, Rimler Irén, Szemes Ilonka, Székely Irma, Aranka és Ilonka, Sebestyén Edith, Schmith Helén, Mészáros Karla, Fényes Márta, Hegedüs nővérek, Szűts Bella, Bognár nővérek, Szőke nővérek, Winkler Miczi, Szondy Erzsike, Steiner Kornélia, Rózsavölgyi Mariska, Csányi nővérek, Lukács nővérek, Kazinczy Mariska, Zwipp Jolán, Zilahy Sarolta.

Prolog.

Az ünnepélyt *Fáy* Zoltán nyitotta meg, a ki *Palotás* Fausztin százados költői lendületű Prologját szavalta el.

Az ünnepély kezdete.

Remek hatást értek el a növendékek, mikor a költemény szavalata közben ünnepélyesen felvonultak s mintegy varázstsítésre egyenlő magasságban szakaszokban megálltak. A felvonulás a Rákóczy-induló hangjai mellett történt, a vers végén pedig az egész növendécsereg elénekelt a Himnuszt.

A felséges dallam hangjaira az egész közönség felállt és levette kalapját, első sorban a katonaság, élőkön a három tábornokkal.

Ezzel kezdetét vette az ünnepély. Sajnos, hogy az időnek rossz kedve volt s minduntalan rákezdett az eső. No de ha esernyő alatt is, de örömmel nézte végig a közönség az ünnepélyt. Sajnáltuk, hogy az eső miatt elmaradt a növendékek zene- és énekkarának fellépése, valamint a vívás, a melyek pedig tavaly nagy tetszést arattak.

A Himnuszt után néhány szabad gyakorlatot mutattak be a növendékek bámulatos precizitással, majd egy igen kedves, ötletes pont következett: «Négy év története» cím alatt.

A hadapródiskolai növendék fejlődését ábrázolta ez a pont a civil élettől kezdve egészen a tiszthelyettesi hosszú kardig. Civilben lép be a leendő növendék s utána sorban előlép minden évfolyamból egy-egy, egyes perge versekben emlékeztetve meg a tett haladásról, végül pedig az első és második tiszthelyettes (Lemberkovits Jenő és Kiss László) vesznek búcsút a hadapródiskolától. Az egyes verseket

irták *Orincsay* László, *Kollmann* Dezső, *Tirna* József, *Winkler* Szilárd, *Kránitz* Károly. Részt vettek az előadásban az említett két tiszthelyettesen kívül még *Csiky* Lőrincz, *Galyasy* Imre, *Klacsó* Károly, *Osapó* Béla és *Szedlacsek* János.

E pont végén a Szózatot énekelték el, melyet a közönség szintén fődellen fővel, áhitatos csöndben, állva hallgatott végig.

Ugy a Himnuszt, mint a Szózatot *Tutsek* Ferencz, az intézet kiváló ének- és zenetanára tanította be és dirigálta. A szabad gyakorlatok betanításáért *Horváth* Gerő századost illeti az elismerés.

Tornázás. Epilóg.

Egy kis Barnum-féle jelenet következett erre. A kék ruhás fiuk közül egyszerre csak kivált valami husz, fekete, elegáns tornaruhába öltözött fiu, előkerült egy bak, két korlát, egy nyújtó, egy ló, meg egy csomó rohamdeszka s valamennyi tornaszeren megkezdődtek a gyakorlatok. Egyik szebb volt, mint a másik; ügyesség párosult bámulatos precizitással. Legszebb dolgokat a nyújtón és a bakon produkáltak. A bakot felállították a legmagasabb fokra, ráfeküdt egymás hátára két növendék s úgy ugrálták át. A nyújtó elé pedig oda tették a bakot, mőgéje a korlátot s a három szeren végeztek kombinált gyakorlatokat. Végül pedig a nyújtón egyedül csinálták meg a nagy kört, szintén kombinálva metszésekkel s más nehéz leugrással. Kiváltak: *Damó*, *Gilezán*, *Tillmann*, *Bence*, *Derka*, *Gyarmathy* és *Szénássy* növendékek.

Utolsó gyakorlat néhány léghenger volt, melyet a növendékek szabadon és bakon át vetettek csodálatos ügyességgel.

Az egész ünnepélyt berekesztette egy költői lendületű epilóg, melyet *Káló* István IV. éves növendék szavalt hatásosan. Ezután a Hunyady-induló magyaros hangjai mellett szétoszlottak a vendégek s átvonultak a lovasjátékhöz.

Lovasijáték (caroussel.)

Meglepetés várt a közönségre. A hadapródiskola u. i. megszerzett néhány festői uniformist a budapesti Mátyás-korabeli lovagjátékból s most azzal mutatott be néhány igazán festői lovagjátékot.

Erdekesen festettek ezek a fiatal, szinte gyermekarcok a középkorias, mogorva vértetben. Mindeniknek fején tollas sisak, mellén láncból szőtt vért, bajján hollós címerrel ellátott hatalmas pajzs. A lovak is egészen középkoriasan szerszámozva. Három fehér, három vörös, három sárga, három kék szerszámmal, összesen 12, azonfelül két kürtös.

Régi magyar kürtjelekre vonultak ki a lovasok s egy sorba állva, tisztelegtek a közönségnek. Aztán jöttek a különféle lovaglasi mutatványok lépésben, ügetésben, vágásban haladó lovakon. Majd két csoportra oszlottak; mindenik csoport lobogós hadi kopját kapott s vezényszóra egymásnak rohantak. Rövid tusa után egyik fél meg fut, robogva üldözi a másik. A közönség megijedve rebben szét a vágató lovasok mellől, midőn felhangzik a kürtjel: *Alj!* Gyülekező! A robogó mének egyszerre megállanak s újra összegyűlnek.

Akadály-ugrások következtek ezután. Háromasával szökdeltek át kisebb gátakat. Majd mindenik lovas kardot kapott kezébe s elvágta egy karóra tűzött gömb mellett, azt mint valami török basa fejét, vitézül lesujtották. Nagy ügyességre vall, hogy a sebes vágatás dacára egyik sem hibázta el a célt.

Ezután a tér közepén felállított széles korláton ugrattak át mindnyájan; ezt a gyönyörű szép ugratást az egész közönség meg-

tapsolta. Az akadály mögött gyülekeztek, felvonultak arcvonalban, szemben a közönséggel s ismét tisztelegtek. Ezzel a gyönyörű szép lovasjátéknak vége volt; a lovasok a hogy jöttek, komoly, méltóságteljes menetben ismét eltávoztak, régi magyar kürtjelek szomoruan lelkesítő hangjai mellett.

Emeljük ki a lovasjáték rendezőjét, egy igazi magyar huszártisztet; giczi, assa- és ablánczkürti *Ghyca* Géza honvédszáz főhadnagyot, akinek kitűnő vezetése alatt a huszárnövendékek igazán elismerésre méltó dolgokat tudtak összetanulni. Igen jó segédre akadt Bottyán őrmesterben; aki az egészet vezette.

Vacsoráig.

Egy órai szünet következett ezután, miközben kiki úgy szórakozott, ahogy legjobban esett. A parkban négy zenekar játszott, fönt pedig az épületben *Kovács* főhadnagy előzőkeny kalauzolása mellett megtekintették az intézet helyiségeit. Mindnyájukat meglepte az az izlés, csín, rend és tisztaság, amely az egész intézetben uralkodik s amely ugy *Mayor* Miklós őrnagynak, az iskola kiváló parancsnokának, mint az egész tanári karnak legnagyobb dicséretére válik.

A vacsora étlap szerint ment; közben *Hamza* Miska zenekara játszott szebbnél-szebb nótákat, míg az udvaron a katonazene mulattatta a közönséget. Pompás élvezetet szerzett a növendékek kiváló »bandája« előadásával.

Táncz.

Vacsora után kezdetét vette az ünnepélynek az a része, amely talán még a lovagjátéknál is szebb volt: a táncz. Itt mutatták meg igazán a kis kadéto, mit tudnak. A parancsnak engedelmesskedni nem nagy dolog, az őrnagy ur előtt sem olyan nehéz dolog remegés nélkül megállni, mint vendégül látni és jól mulattatni Nagyvárad legszebb leányait. Mert itt maradtak a tánczon csaknem valamennyien; s hog mindnyájan jól mulattak, az legszebb dicsérete a hadapródiskola tanári karának és növendékeinek.

Az előkelő társaság a legjobb hangulatban a kora reggeli órákig együtt maradt.

*

Meg kell még emlékeznünk *Maresch* Károly vendégőrszóló, aki az óriási közönséget teljes meglepedésre látta el s *Hamza* zenekaráról, akinek szebbnél-szebb nótáit kedvteliséssel hallgatták s többször megújrazták.

Városi közgyűlés.

A tegnapi városi közgyűlést elmosta az eső. A gomolygó teke felhőktől megijedtek a városatyák s csak azok voltak jelen a gyűlésen, akik még a nagy eső előtt bejutottak a városházára.

De egy pár városatyá versenyezni akart a zuhogó záporral s valóságos interpelláció özönnel árasztotta el a közgyűlést.

Annál hamarabb estek túl a mult évi zárszámadáson. Egyetlen felszólaló *Szokoly* Tamás volt s ő is azt indítványozta, hogy fogadják el vita nélkül a számadásokat.

Hosszabb vitát csak a községi iskolák költségvetése keltett, ahol le szavazták a tanácsot.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnökölt; jelen voltak:

Hlatky Endre, dr. *Hoványi* Géza, *Mezey* Mihály, *Rácz* Mihály, *Schöpplin* Agoston, *Stark* Gyula,

dr. *Stokker* József, *Szokoly* Tamás, dr. *Altmann* Jakab, *Balog* Döme, *Czeplédy* Jeremiás, dr. *Grósz* Menyhért, *Mihelyi* Adolf, *Sulyok* István, *Stern* Herman, *Széles* Lajos, *Weisz* Károly, dr. *Dési* Géza, *Domokos* Károly, *Feldmann* Izidor, dr. *Döry* Ferencz, *Köblös* Ferencz, dr. *Kutiák* Agoston, *Mihelyi* Pál, *Papp* György, *Pekanovits* Imre, *Száhlender* Károly, *Weimann* Béla, *Bordé* Ferencz, dr. *Istvánffy* István, *Eleméry* Ferencz, *Gerő* Armin, *Komlóssy* József, *Darvassy* Lajos, *Lukács* Odön, *Dús* László, *Tóth* Márton, *Sztarill* János, dr. *Baróthy* Akos, *Hegedüs* Géza, *Ragány* János.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a polgármester havi jelentését, a melynek a közigazgatásra vonatkozó adatait már közöltük.

Részvételteljes hangon emlékezik meg a polgármester *Busch* Dávid főmérnök elhunytáról. Evtizedeken át szolgálta nagy odaadással és buzgalommal a várost. Távolból származott hozzánk, de szívvel-lélekkel magyarrá lett. Fáradozatlanul küzdött és működött a város felvirágzásáért. Indítványozza, hogy emléke jegyzőkönyvbe iktattassék.

Interpellációk.

Mihelyi Adolf kifogásolja, hogy *Tisza* Kálmán emlékének megörökítésére még nem tett javaslatot a tanács. Biharmegye elhatározta, hogy szeptemberben fog ez iránt intézkedni. Nagyvárad legyen e tekintetben az első. Ő tegye meg a kezdeményező lépést. Kéri a polgármestert, hogy mielőbb terjesszen elő erre nézve javaslatot.

Szokoly Tamás: Hivatkozik a pénzügyminiszterre, aki az adók kényszer behajtását elhalasztotta. Csak Nagyváradon hajtják be a közadókat kérlelhetlen szigorral. Kéri, hogy a pénzügyi tanácsos járjon közbe a kényszer behajtásnak augusztusig leendő felüggesztése iránt. — Második interpellációja, hogy az éneklő madarakat flobberrel és más módon pusztítják, a Körözből pedig a kis halakat pecézözik haszontalanul. — A Nemzeti hidnál gátat emelt a város, de sorompót nem készítettek. Emberek, állatok a vízbe hullanak. — Az új városházánál a közgyűlési terem kicsi. Kit terhel a felelősség, hogy az el lett puskázva. Kérde, hogy igaz-e, hogy oly kicsi a terem s miként lehet a bajon segíteni? — Interpellációja további folyamán helyteleníti, hogy vízvezeték nincs igen sok utcában. Kérde, hogy mikor válija be a tanács ez irányban tett ígérését. — A Réten és a Külvároson rossz a közvilágítás. A míg a világítás kérdése megoldatik, addig is adjanak tűrhető világosságot. Eppen így nem gondoskodnak a külső városrészek utairól. E tekintetben érez-e a tanács hajlandóságot, hogy rendeztetni az utcákat addig is, amíg az általános kövezést keresztülviszik.

Dr. *Grósz* Menyhért kifogásolja, hogy éjjel a katonaság nagy zajjal, dobbal, trombitával jár, s zavarja a polgárság nyugalmát. Ez nem szükséges a monarchia nagyhatalmi állásához. (Derűltég). Kérje fel a város a katonai parancsnokságot, hogy dob és trombitálás nélkül járjon éjjel.

Weisz Károly az ör-utcai iskola építésénél előálló zugra hívja fel a tanács figyelmét *Domokos* Károly pedig a v.-velencei vasútállomáshoz vezető utat említi fel.

Rimler Károly polgármester válaszol az, interpellációkra. *Tisza* Kálmán emlékének megörökítése tárgyában a jövő héten akarta össze hívni a bizottságot. Ezt meg is teszi s a megyével együtt tárgyalnak. — *Szokoly* Tamás interpellációira is azonnal válaszol. A közadók behajtásánál az új tanácsnok a legjobb akaratú és lelkiismeretességgel jár el, hogy nehéz hivatásának és a polgárság érdekeinek megfelelően. Tekintettel vannak a mostani időre.

Mióta tanácsnok, még egy árverés sem tartott. (Helyeslés). Megnyugtítja a törvényhatóságot, hogy két hónapban nem fognak szigorral eljárni az adók behajtásánál. — A flobberrel való lövöldözésre és a halászatra vonatkozólag megjegyzi, hogy a szükséges intézkedéseket megteszik. A többi interpellációkra is megnyugtató választ adott a polgármester.

A válaszokat tudomásul vették s *Busch* Dávid emléket jegyzőkönyvbe iktatták.

*

A belügyminiszter leiratban értesíti a várost, hogy a dr. *Bulyovszky* József volt polgármester részére megszavazott kegydíjat jóváhagyja, esetleges elhunytá alkalmára azonban a család részére adandó kegydíjat illetőleg az időszertint újabb határozathozatalra utasítja a törvényhatóságot. — Tudomásul vették.

A kereskedelemügyi miniszter értesíti a várost, hogy a *Moskovits* Mór és fia szeszgyárához vezetendő iparvágány elkészítését engedélyezi.

Tudomásul vette a közgyűlés.

A tanács beterjesztette a város 1901. évi zárszámadását, valamint az alapok, alapítványok, a gyámpénztár és a nyugdíjalap 1901. évi zárszámadásait.

Vita nélkül elfogadták.

Az iskolák költsége.

A tanács beterjeszti a községi polgári és elemi iskolák 1902—903. tanévre vonatkozó költségelőirányzatát, azzal, hogy a községi iskolaszéknek azon határozatát, mely szerint a községi polgári iskolai igazgató díját 100 koronáról 300 koronára emeljék fel, — a közgyűlés ezuttal ejtse el; a kért 6 tanítói állás rendszeresítésével együtt.

Dr. *Grósz* Menyhért védi az iskolaszék álláspontját, mert azt látja, hogy a tanács minden határozatát elejti az iskolaszéknek.

Dr. *Döry* Ferencz hibáztatja, hogy Nagyvárad az összes városok között a legkevesebb fizetést adja a tanítóknak. A hat tanítói állás rendszeresítését kívánja, annál inkább, mert csak 3600 korona többkiadásról van szó. Meltányos, hogy a tanítók tisztességesebb díjazásban részesüljenek.

Ragány János kimutatja, hogy egy év alatt 25.000 koronával emelte az iskolákra a kiadást a város. A szükségleteket figyelembe veszik mindig. Védi a tanács javaslatát. Legfeljebb 1903. januártól lehetne a 6 tanítói állást rendszeresíteni. Ezt adják ki a tanácsnak, hogy a szeptemberi gyűlés elé tegyen jelentést.

Sulyok István szerint össze kell egyeztetni az iskola ügyét a város anyagi helyzetével! A tanács is előre halad az iskolák fejlesztésével, de csodálkozik, hogy most egyes dolgokban megáll. Az ideiglenes tanerők állandósítása ekerülhetlen és fontos. Paedagogiai elv is azt parancsolja s csupán 3600 koronáról van szó. Elfogadja többi részében a költségvetést, de Ujvároson követeli az 5. osztály felállítását.

Balogh Döme szintén az iskolaszék javaslatait védi.

Hlatky Endre egy megjegyzést tesz. Téved a főszámvevő, hogy elhamarkodva Urnapján hozta határozatát az iskolaszék. Ezek óta nem helyeslik a helyettes tanítók alkalmazását s évek óta kérték az állandósításokat. Megszavazza az iskolaszék javaslatait.

A többség az iskolaszék javaslatát elfogadja. Az idő előrehaladván, dr. *Hoványi* Géza indítványára a szini szerződésnek még további két évvel leendő meghosszabbítását vették tárgyalás alá.

Weisz Károly szólott a meghosszabbítás ellen s kritizálta általános bosszankodás és derűltég mellett a szintársulat előadásait.

Dr. *Hoványi* Géza röviden, talpraesetten utasította vissza a *Weisz* Károly támadását.

A elnök engedelmével szólott még *Somogyi* Károly szinigazgató, amely után egy szó ellenében elfogadták a szerződést.

Szokoly Tamás indítványára, a hadapródiskola ünnepélyére való tekintettel a közgyűlés folytatását ma délutánra halasztották.

UJDONSÁGOK.

Felhívás előfizetésre.

Az új félév küszöbén azzal az őszinte bizalommal közeledünk t. olvasóinkhoz, amelyet eddigi működésünkben elismerésével és pártolással kitüntett.

Nehéz időköt küzdöttünk át eddig, hogy programunkat, megszabott irányunkat követve a jó magyar, keresztény közönségünket megfelelően szolgáljuk.

Jelszavunk ma is a hamisítatlan ősi magyar szellem, amely annyi hányattatás után fentartotta hazánkat, egyesítve a keresztény jellemmel, amelynek védszárnyai alatt egy ezredév után is él a magyar nemzet.

Ezt az országot magyarnak és kereszténynek alapították, így vettük át apáinktól s így óhajtjuk átadni utódainknak.

Ez a mi programunk.

Ezen belül igyekszünk az igazságot szolgáltatni; élénk, szellemes, hírekben jól értesült minden irányban független, szókimondó lapot adni. S programunknak mint eddig megfeleltünk, megfeleltünk ezentúl is.

Ehhez kérjük a magyar olvasóközönség pártfogását.

A »TISZANTUL«

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Az állami tisztviselők fizetésének rendezése. Az állami tisztviselői kart ez idő szerint legjobban érdekli a kilátásba helyezett és a kormány által már be is jelentett *fizetésrendezés kérdése*. De ezen kérdéssel a kormány is erősen foglalkozik, s már eddig is több értekezletet tartott. A pénzügyminiszterium az összes fennálló törvényes intézkedések tekintetbevételével egy tervezetet dolgozott ki, mely iparkodik a különböző vizsátságokon segíteni; a fizetések, személyes és működési pótlékok között fenálló differenciákat eloszlatni s ezen az alapon az állami tisztviselők fizetésének rendezésében bizonyos létesíteni. rendszert. Ez a tervezet közzétetni fog az összes miniszteriumokkal, hogy azok is megtegyék erre észrevételeiket. A miniszteriumok véleményének beérkezése után a *minisztertanács fogja ezeket felülvizsgálat alá venni* s az fogja a végleges megállapodásokat eszközölni. A kormány szándéka a tisztviselői fizetésrendezésre vonatkozó törvényjavaslatot az újból összeülő Ház elé mint egyik legelső javaslatot terjeszteni. Ugy, hogy az 1903. évi *költségvetéssel együtt*, melylyel szerves összefüggésben is áll, *tárgyalható legyen*. Rövid időn belül megvalósul tehát az állami tisztviselők leghőbb óhaja.

* Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter Szupkay Gyula élesdi kir. járásbírói irnokot segédtelevkönyvvezetővé nevezte ki.

* Pavlovits Lyubomir a vizsgálóbíró előtt. Benczur Jenő Nagykikindai vizsgálóbíró tegnap kihallgatta Pavlovits Lyubomir országgyűlési képviselőt, a nemzeti dalokat éneklő fia gyermekek fanatikus bántalmazóját. Pavlovits nem akart erre a tényre visszaemlékezni; ellenben a diákok és Horvát Mór vasuti vendéglős, akiket Pavlovitszal *szembesítettek, főtartották a bántalmazó személyére nézve tett előző vallomását.*

* Athelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Tasnady Kálmán élesdi kir. járásbírói segédtelevkönyvvezetőt a belényesi kir. járásbíróhoz helyezte át.

* A garasos hid korhad. Ide s tova egy hete lesz már hogy a körös-utcai garasos hidnak két deszkája teljesen elkorhadt, s a vízbe hult, meglehetősen széles rést hagyva hátra. Az így támadt nyílás este valóságos életveszéllyel fenyegeti az átjárókat, miért is felhívjuk az illetékes körök figyelmét, hogy haladéktalanul addig intézkedjenek a helyreigazításról, míg valakinek szerencsétlensége nem tapad a hid korhadtságához.

* Egy urinő temetése. Nagy részvét nyilváníttása mellett ment végbe tegnap délután özv. Márkutz Mihályné temetése. A temetési szertartást Vucskics Gyula dr. újvárosi róm. kath. plébános végezte segédlettel. A szertartás végeztével megindult az impozáns gyászmenet az újvárosi központi temetőbe, hova a gyászoló családon kívül nagyszámu résztvevő kísérte a korán elhunytat. A szülők, rokonok és jó ismerősök a következő feliratu koszorukat helyezték a ravatalra:

Szeretett gyermeköknek — Bánatos szülei.
Édes jó mamának — Iduska.
Felejtethetlen Idánknak — Irén, Jani, Juczi és Janika.

Igaz szeretettel — Mari és Jóska.
Felejtethetlen testvéröknek — Juliska és Sándor.

Szeretet jeléül — Nagy József és családja.
Szeretett rokonnak — a Nozáky család.
Utolsó üdvözléssel — Sándori György és neje.
Markutz János és családja.

Igaz részvéttel — Tátrai Sándor munkásai.
Hogya József és családja.
A jó rokonnak — Kiss András és családja.
A jó rokonnak — Tátray Kálmán és Guszt.
Utolsó üdvözléssel — Tátray Lajos és családja.

Részvéttel — Nemes Lajosné.
Tisztelete jeléül — Liszman Ármin.
Részvéttel — Markovits Adolfné.
A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia végezte.

* Az iparos ifjak színielőadása. Az ipar-területiek ez évben szeptember hó folyamán Nagyváradon tarják országos kongresszusokat. A nagyváradai ipar-terület ifjuságának önképző köre ez alkalomból műkedvelői színi előadást rendez s e célra a Szigligeti-színház átengedését kérték. Mint értesültünk, most már minden akadály el van hártva a arranézve, hogy az iparos ifjak a színházban tartsák előadásukat.

* Pénzgyár a malomban. A felső Tiszamentén már régebb idő óta tapasztalták, hogy hamis egy és ötkoronások kerülnek forgalomba, de sem a hamis pénz terjesztőit, sem pedig a gyártóit eddig nem tudták kipuhatolni. A múlt vasárnap Csegén két vízi molnár, Kallos Imre és Berecz Ferencz a korcsmában mulattak s mikor már alaposan eláztak, fizettek, de hamis koronásokkal. A korcsmáros, Bajna Ferencz, átvette a pénzt, de másnap átadta a csendőröknek, megnevezve az illetőket, akiktől a hamisítványokat kapta. A csendőrök figyelemmel kísérték a két embert s az a gyanu támadt, hogy a hamisítványok Kallós Imre

vizi malmában készülnek. Másnap éjjel két csendőr csolnokon észrevétel nélkül behatolt a malomba, ahol megtalálták a pénzgyártó műhelyt és a hamisításhoz szükséges eszközöket s ezekkel együtt a pénzgyártókat is, akiket éppen munkában találtak. A főmester Varga Gábor molnárlegény volt, Kallós legénye, aki a múlt ősszel jött haza a fegyházból három évi raboskodás után. A titokba be voltak avatva Berecz Ferencz és Csonka Sándor szomszédos malomtulajdonosok is, akik éjjelenként résztvettek a hamis pénzek gyártásában. A hamisítványok terjesztésében Szikra Vincze, Gyenes Bálint, Virág József és Gernák Mihály, a pénzgyártók sógorai működtek közre. A csendőrség a pénzgyártókat letartóztatta.

* Arad a szabadsághősökért. Arad város tegnapi közgyűlésén két határozat formájában kegyeletteljes megemlékezés történt a nagy idők hőseiről. Barabás Béla dr. orsz. képviselő napirend előtt ékes beszédben mutatott rá, hogy Aradnak az 1875. decz. 31-én bezárt és 1905. decz. 31-én megzemmisítendő régi temetőjével szemben szorgos, kegyeletteljes kötelessége van. Mert mielőtt a temetőt, a 30 évi temetkezési idő lejártával átadnák a mindennapi élet zürzavarának, a városnak gondoskodnia kell arról, hogy azok a *sírhelyek és emlékek, melyek alatt a szabadságharcz egykori lelkes katonái nyugosznak*, követendő példájául a rendithetetlen hazafiságnak, a hazáért való önfeláldozásnak, *megőriztessenek a végromlásától* az utókor számára. A másik hazafini kegyelet sugalta határozat Kossuth Lajos emlékeztetének volt számva és ennek értelmében Arad város, hazánk nagy fiának századik születésnapjára, szeptember hó 19-én, kegyeletos ünnepélyt fog rendezni. Mindenesetre szép és követendő példa.

* A királyt akarjuk látni. Az angol koronázási ünnepek gyászos fordulata után tudvalevőleg visszautaztak már a sok fejedelmi vendégek, a kik VII. Edvárd koronázásának lettek volna történelmi tanúi. Szétrebent az egész diszes vendégsereg; hazájukba tértek vissza a messzi tengeren túli követek és kísérek, eltűntek London utcáiból azok a bizarr, tarkabarka, exotikus vendégek, a kik a *Regent street* tömegében hullámzóttak... csak a hindu katonák nem akarják elhagyni Londont.

Kedves jelenetnek irnak le az angol lapok.

George Hamilton államtitkár elé járult egy indiai tisztekből álló deputáció.

— Az a kérésünk, kegyelmes urunk — mondta a szónokuk — engedjessék meg nekünk, hogy itt maradjunk, a míg a királyt szemtől-szembe láthatjuk.

— De hisz az lehetetlen! felelte az államtitkár. Legalább két hónapig tart még, a míg a király fogadhatná öngket.

— Nem tesz semmit. Maradunk mi tovább is.

— Hát a szolgálat?

— Államtitkár ur, mi lemondunk két hónapi zsoldunkról; az egész ezred lemond a fizetéséről, az utolsó legényig... csak engedjék meg, hogy itt maradjunk, a míg a királyt láthatjuk.

— De hát miért akarják annyira látni ő Felségét?

— Mert ha enélkül térünk vissza Indiába, mindenki kinevet. Egész India kacagni fog fölöttünk, hogy Londonban voltunk és nem is láttuk a királyt...

A különös indokkal előadott kérésre még nem adtak választ.

* Kőrösbogárpör veszett eb marása ellen. Városunk közönsége a rémesen felszaporodott veszett eb marási esetek daczára sem fogadja szívesen az óvintézkedéseket, dr. Csehszombathy László veszprémmegyei körorvos pedig *ihászmarczallói csikótelep Antal* pusztáján néhány gyanus megbetegedés következtében a még csak esetleg bekövetkező veszett eb marások elleni gyógyszernek nagymérvű használatára jött rá. A veszetség ellen ugyanis bizonyos *Prépostné* nevezetű általánosan ismert felső-görzsonyi javasasszonytól valamivel kevert

törött kőrishogár-port vettek a pusztai béresek és azt bevették. Megjegyzendő, hogy a faluban veszett kutya nem is volt s az előre látó béresek a csak esetleg bekövetkezendő szerencsétlenség ellen tették meg az óvintézkedéseket. A körorvos feljelentésére a pápai főszolgabíró a csendőrséget nyomozásra küldte ki, a kuruzsló javasasszony ellen pedig a hivatalos megtorló eljárást bevezette.

* Szerencsétlenség aratás közben. Merendítő szerencsétlenség történt tegnapelőtt este a barsmegyei Mátéh pusztán. Az ott alkalmazásban lévő aratók ugyanis sötét estig dolgoztak s mikor a munkát abbahagyták, férfiak kaszájukat a vállukra véve, indultak a major felé. A marokverő leányok, a kik elől haladtak, tréfálkozva egymást kergeték, a miközben egy *Bobrik* Anna nevű leány másik leány hátába ütött. Hogy pedig a visszaütéstől meneküljön, hátrafelé futott a férfiak közé s futásközben neki szaladt Homonya Mihály vállán tartott kaszájának. Az éles kasza kettévágta a leány nyakát úgy, hogy a fej lefordult a törzsről s csak a nyak táján tartotta még egy kevés húsdarab. A halott leányt még az éjjel hazaszállították szüleihez, Homonyát pedig a vizsgálóbíró megérkezéséig őrizet alá vették.

* Helyreigazítás. Tegnap számunkban *Falyázat a főmérnöki állásra* cím alatt közölt hirbe *Fozsonyi* László iparfelügyelő neve tévesen került be.

TANUGY.

Az állami főreáliskola.

Az állami főreáliskola ez éve csupa tanár változásból állott: a testületben több mint 10 változás történt; ennek a körülménynek a szomorú eredménye meg is látszik a tanulmányi eredményen, amennyiben az osztályzatot nyert tanulók közül több megbukott mint 3 sz.-a. Jó lenne, ha a miniszter ur ezt a körülményt is elbírálás alá venné s a szükséges tanár változásokat nem évközben, hanem a nagy szüneti folyamán eszközölné.

Az értesítőt különben dr. *Szombathy* István az igazgató helyettese állította össze.

Tanított az iskolában összesen 29 tanár; ezek közül rendes 12, helyettes 3, óraadó 5 és hitoktató 9. A tanárok elfoglaltsága heti 15—26 órát tett ki.

Az iskolai vagyon igen tetemes összegek, majd 100 ezer koronát képvisel, amelyből a tanári könyvtárra 38 ezer korona esik. A tanári könyvtár könyvtárlománya 2503 mű 6200 kötetben.

Beiratkozott összesen 296 tanuló, 29-el több, mint a múlt esztendőben; ebből kimaradt 15 tanuló, tehát alig 5 százalék.

Vallás szerint így oszlanak meg: róm. kath. 39 (14 %), gör. kel. 14 (5 sz.), ág. ev. 10 (3 sz.), izraelita 173 (62 sz.) s végül gör. kath. 1 (0,3 sz.)

Anyanyelvre nézve: magyar volt 274 (97 sz.), német volt 4 (1,7 sz.) s oláh 3 (1,3 százalék.)

Kor szerint: Legtöbb volt a 12 éves tanuló (4 sz.) s legkevesebb volt a 9 éves (0,3 százalék.)

Illetőségre nézve: helybeli volt 119 (43 sz.), megyebeli 101 (36 sz.), más megyebeli 60 (20 sz.) s más állambeli 1 (0,3 sz.)

Az egészségi állapot is elég kedvező: a mennyiben súlyos betegségi eset 23 s ragályos megbetegülés 1 ízben fordult elő; halálozás itt sem történt.

A mulasztás elég nagymérvű. Az elmulasztott tanórák száma 6899, melyből 26 óra mulasztás esik átlag 1 tanulóra; nem mulasztott 11 tanuló, csak 3% s igazolatlanul mulasztott 17 (6 sz.). Legtöbbet mulasztottak az V. és a VIII. osztály növendékei.

Az előmenetelről már szólottunk, a jeles tanulók alig adnak ki 1 %-ot s a bukottak

száma meghaladja a 30 %-ot; a tantárgyankénti statisztikai kimutatás hiányzik az értesítőtől; pedig ez igen fontos kelléke az értesítőnek.

EGYESÜLETEK.

A Szigligeti társaság választmányi ülése.

A Szigligeti-társaság választmánya tegnap délután 5 órakor tartotta rendes havi ülését *Rádl* Ödön elnöke alatt, az ülésen jelen voltak: dr. *Bodor* Károly, dr. *Adorján* Armin, *Sas* Ede és *Láng* József.

Mindenekelőtt mély részvétellel jelentette be az elnök a magyar irodalom gyászát: *Dobsa* Lajos kitűnő veterán írók halálát. Bejelentette, hogy az elnökség intézkedett, hogy az elhúnyt író ravatalára koszorút helyezzenek. A választmány elhatározta, hogy az elhunyt tiszteleti tagjának emlékét jegyzőkönyvébe iktatja; az özvegyhez részvétiratot intéz. Elhatározták azt is, hogy a boldogult író családját megkeresik: van-e az elhunyt irodalmi hagyatéka, melynek rendezése, esetleges kiadása iránt a társaság hajlandó közreműködni.

Adorján Armin indítványát *Rádl* Ödön hozzászólása után elfogadták. Ennek értelmében átiratban keresik meg Nagyvárad város tanácsát, hogy a most épülő városháza helyiségében bocsássonak egy szobát a Szigligeti-társaság rendelkezésére, a gyűlések és könyvtár céljaira.

Elnök jelentését az alapszabályok módosítására nézve elfogadták. S az alapszabályokat jóváhagyás és még esetleges módosítás végett a szeptember havában összehívandó rendkívüli közgyűlés elé terjesztik. Ily körülmények között remélhető, hogy a jövő tisztújításra rendes és a miniszterium által is jóváhagyott alapszabálya lesz a Szigligeti-társaságnak.

TAVIRATOK.

A két kormányelnök tárgyalása.

Bécs, július 10. (Saj. tud. táv.) *Szell* Kálmán és *Körber* miniszterelnökök a mai tárgyaláson megállapodtak, hogy előveszik a vámtarifa harmadik olvasását. A július 23-diki összejövetelel a szakreferensek, a kiegyezéssel kapcsolatos szakkérdéseket fogják a miniszterek intencziójára elintézni.

A bécsi lapok szerint *Szell* Kálmán a mai tárgyaláson engedett *Körber*nek az ipari vámok kiszabásában és nyomban a tárgyalás után *Rátótra* utazott. Hir szerint a király a kiegyezést Ischlben fogja szankcionálni. A kiegyezésnek e hire Budapesten politikai körökben megütközést keltett.

Kolozsvári tüntetések.

Kolozsvár, jul. 10. A tegnapelőtti tüntetésről szóló tudósítások tulzottak. Nem vehetett részt benne 200 egyetemi hallgató, mert az egyetemi hallgatóság nagy része, szüneti lévén, nincs *Kolozsvárott*. A rendőrség jelentése szerint mindössze 10—12 gazdasági intézeti növendék kezdett énekelni, de még a körükben csoportosult kíváncsiak sem voltak kétszázan. Ezek velük énekeltek, folyton a királyt, a hazát és *Probstot* is éltetve. Az egész éneklés oly jelentéktelen volt, hogy a

közönség sem törődött vele és a rendőrség sem avatkozott bele. *A háziéred ünnepét semmi sem zavarta meg.*

A Magyar színház igazgatója.

Budapest, július 10. (Saj. tud. táv.) A fővárosban megjelenő »Uj Hirek« czi mű krajczáros ujság azt közölte, hogy *Beöthy* László lesz a Magyar Színház igazgatója. Ez a hir teljesen valótlan, mert ez irányban nem is tárgyaltak *Beöthyyvel*, aki különben sincs az idő szerint *Budapesten*.

A poroszországi események.

Lemberg, július 10. A tartománygyűlésen *Stojalowski* páter annak a nézetnek adott kifejezést, hogy a tartománygyűlésnek tiltakoznia kellett volna ugyan a poroszországi események ellen, de azért *Daszynskinak* és a sajtónak nincs joga ennek elmaradásáért a tartománygyűlést olyan hevesen támadnia és a tartománygyűlés működését kedvezőtlen színben feltüntetni. (M. T. I.)

A pestis.

London, július 10. *Bombayból* érkezett jelentések szerint *India* területén az utolsó két hét alatt 34 pestis eset fordult elő. Ezek között 6 halálos eset volt. (M. T. I.)

Frigyes Vilmos balesete.

Bonn, július 10. *Frigyes Vilmos* trónörökös tegnap este egy kis baleset érte. A trónörökös *Stülpnagel* főhadnagygyal kikocsizott. A *Wörthstrasse* és a *Koblenzerstrasse* sarkán a kocsi fogott ló hirtelen elesett, úgy hogy a kocsis erős lökést kapott. A trónörökös, a ki maga hajtotta a kocsit, oldalt kibukott a kocsiból, de nem sérült meg. Hamarosan talpraugrott, mialatt *Stülpnagel* főhadnagy a lovat tartotta. A trónörökös aztán kíséreléssel gyalog folytatta útját. (M. T. I.)

Ellopott pénzeslevél.

Lemberg, július 10. Egy itteni nagykereskedő címére *Boroszlóban* feladott 14,000 koronás pénzeslevél elveszett. Valószínű, hogy a postán ellopták. A rendőrség keresi a tolvajt.

Zendülés egy fogházban.

New-York, július 9. *St.-Josefben* (Missouri államban) a fogházban zendülés tört ki. A rabok dinamittal felrobbantották a fogház falát és el akartak szökni, de az örök megfűsítették tervüket. Hat rabot megöltek. (M. T. I.)

Az angol hadihajók új berendezése.

London, július 10. A hadihajók kazánjai kérdésében kiküldött bizottság zárójelentésében azt mondja, hogy a bemutatott kazánmintákat nem ajánlhatja a haditengerészet számára. A bizottság azt ajánlja, hogy hengeralakú kazánokat használjanak mindaddig, míg teljesen megfelelő vízesőkazánokat nem találnak fel. (M. T. I.)

Árulással gyanúsított törzsfőnök.

Bloemfontein, jul. 8. *Joel-t*, a bázutók egyik legkiválóbb törzsfőnökét a háboru alatt tanúsított áruló magaviselettel vádolják, a miért is elhatározták, hogy törvény elé állítják. A 9. lovasított gyalogezredet és a 14. tüzérezrednek

egy csapatát Bázutó föld határára küldték, hogy a bázutók esetleges lázadását megghiusítsák. Lerothodi-nak, a bázutók legfőbb vezérének magatartása aggodalomra ad okot, mert a jelek arra vallanak, hogy támogatni fogja Joelt, ha ellentállásra határozza el magát. Jonathan, a ki szintén nagy hatalmu törzsfőnök. egészen az angolok pártján van. (M. T. I.)

NYILTTER.

Uj czukrász üzlet.

Alulírott tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint

Szent János-utca, Kis Dávid-féle háznál
julyó hó 3-án

czukrász üzletet

nyitottam, ahol minden e szakmába vágó dolgok friss állapotban kaphatók és pedig minden a lehető legjutányosabb ár szerint. Minden finom sütemény ára árában körül 4 kr. Fagyalt szintén mérsékelt árban, u. m.:

- 1 kis fagyalt 10 kr.
- 1 nagy „ 15 kr.
- 1 jeges kávé 15 kr.

Továbbá teljesítek mindennemű megrendeléseket a czukrászat terén, u. m.: lakodalmi, névnapl és keresztelési tortákat és süteményeket a legzölésesebb kivitelben.

Mindennemű torták már egy forinttól kezdve.

Mint szakképzett czukrász, minden tehetségem oda fog irányulni, hogy a n. é. pártoló közönséget finom munka és szolid áráimmal teljes megelégedésére szolgálhassam ki. Nagyvárad közönsége már meggyőződött finom és szép dolgaimról, mert 7 év óta Erdődi H. elsőrendű czukrászatában első segédi állást foglaltam el. Általam felialált Bencz Trilbi, Krüger, Ocskai stb. tortáimat, mik a fentebb említett üzletben eltöltött idő alatt szenczációt keltettek, saját üzletben is produkálni fogom.

Magamat a n. é. közönség szives jóindulatába ajánlom, vagyok

tisztelettel

BENCZ GYULA,
czukrász-mester.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Ira: Sienkiewicz Henrik. 40.

Mind a kettő sejtette azonban, hogy nemsokára egymás ellen fognak törni, s testvérjeik vére fogja pirosra festeni kezöket. De bármily fekete felhők tornyosultak is Ukrania fölött, bármily rémképekkel is ijesztette a népet a fölizgatott képzelet: az elkövetkezendő rettenetességeket még csak nem is álmodta senki. Talán maga Chmielnickij sem gondolta, hogy eszekekedeteinek milyen irtózatot következősele lesznek. Most még kétszínűsködött s a szerteszt küldözött leveleiben keserves panaszok kísérelésben ugyancsak erősítette, hogy hű szolgálja a királynak és az államnak. Talán csak időt akart nyerni ezzel, talán alkudozni próbált. De Sacvilichowskit és Barnabást nem tévesztette meg; az utóbbinak különben levelet is írt. Csupa guny, fenyegetés és sértés volt ez a levél.

— Egész Soporogia esdekelve kéri Nagyságodat — így szölt többek közt a levél — — hogy azokat a jogokat, amelyeket eddig el-sikkasztani, vagy a saját érdekében megnyir-bálni méltóztatott: adja vissza nekünk. Gaz

cselakedeteiért különben megérdemli ön azt az általános ítéletet, hogy nem emberek, de disznók és barmok élére való. Remélem megbocsátja nekem, alázatos szegény szolgának, hogy engedelme nélkül megszőktem.

Barnabás őszinte fájdalommal panaszkodott.

— Látjátok urak, ez az ember most gunyol és sérteget, pedig tőlem tanulta a kardforgatást, a háboruzást. Valóságos atyja voltam a hálátlanoknak!

— Nagyobb haj az, hogy a kozáksággal fenyeget. Háboru lesz ebből, a legiszonyatosabb polgárháboru, sóhajtott Sacvilichovski.

— Jó lesz sietnem, mondta a kapitány. Csak a leveleteket várom.

— En majd Korszniovnak írok, Barnabás pedig egyik ott lakó rokonának. Különb hiába-való már ez az egész irka-firka. Későn jössz, lovag! Sohse kérdezze olyan sokat a herczeg: hogy állunk? Rosszul! A legrosszabbul! Azt se kérdezzesse: mit tegyek? Gyűjtsön katonát, mennyit csak tud!

— Köszönöm a tanácsodat, de más vigye meg a herczegnek! En már csak teljesítem azt, amit rám bíztak, megyek tovább.

— Veszedelmes küldetésben jársz, a.t. mondhatom! Hiszen már mi is alig tudjuk féken tartani a lázadó népet. Ha nem volnának ott a királyi katonák, meg is támadnának. Milyen lehet hát ott a világ! A dühös sárkány torkába rohansz!

— Jónás próféta a czethal gyomrába jutott és mégis-öpen került elő. Nekem se lesz bán-tódásom.

— Adja az ég! Kudakig eljuthatsz baj nélkül, azontul kezdődik csak a hadd el hadd. Grodsicki tapasztalt ember, ő majd ellát jó tanácssal. Magam a herczeghez indulok. Ha már öreg napjaimra megint harcra kell mennem, hát ő legyen a vezérem.

Skrzetuski a herczeg házában szölt meg a vásártéren, s míg a Kudakba vivő bárkát föl-szerelték az utra, elgondolkozott a küldetéséről. A veszedelmek nem aggasztották és inkább az járt a fejében, hogy milyen szép utat tesz majd meg. Látni fogja a Doyepert egész hosz-szában, a rónaságig! Minden vállalkozó szel-lemű lovagnak az volt az álma, hogy ezt a va-rázsos, csodálatos vidéket láthassa, amelyen annyi a titokzatosság és a veszedelem. Sokan voltak olyanok, akik Ukrániában szölettek és ott is haltak meg anélkül, hogy látták volna a rónaságot, amely örökösen hadilábon állt a köz-társasággal. Nalewajko és Pawluk ideje óta csak azok költöztek oda, akiket máshonnan el-üzött a szerencsétlenség, a bün, vagy a bíró keze. Ezért látta mindenki titokzatosnak a rónaságot, amelyről csodás dolgokat beszéltek. Meg fogom hát látni ezeket a csodákat, gondolta Skrzetuski. Hogy esetleg ott veszik: attól nem tartott követi minőségében. Így álmodozott ablakánál állva s lenézett a járóelökre, akik job-bára a Dopula koresmájába tértek be. Hirtelen visszadöbent. Sagloba ballagott ott alul Bohunnal karonfogva. A koresmába mentek ök is. Meg kell tudnom, mormogta, hogy mit keres itt ez az ember s hogy miért keveredett barát-ságba Saglobával! Apródját hívta s Rzendzian nyomban meg is jelent.

— Leszaladsz fiam a koresmába, ahol egy kövér lovagot fogsz látni, akinek lyuk van a homlokán. Mondd meg neki, hogy valaki nagyon fontos dologban kíván szólni vele. Ha meg is kérdi, hogy kicsoda, akkor se mondd meg a nevet.

Az apród elfutott és kisvártatva Saglobával tért vissza. Skrzetuski barátságosan üdvözölte a lovagot s megkérdezte, hogy emlékszik-e még reá?

— Ha emlékszem-e? Fagygyut olvaszsza-nak belőlem a tatárok, ha elfedtelek! te vagy az a derék lovag, aki azt a henczegő Csaplinskit kilökte az ajtón. Mit csinál Podbipianta ur? Tartja még a szűzességet? Levágta már a három fejet?

— El békességben köszöntet, általam.

— Derék ember, jó ember, gazdag ember, de buta ember. Hej, de kutyameleg van! A nyelvem beleszárad a torkomba.

— Talán innánk egyet. Pompás borom van.

— Számér, aki nem fogadja el a kínálást.

A parancsnokunk újra azt ajánlotta, hogy igyam. Így talán kiversm a fejemből a bubá-natot. Oh, mert keserves napok jönnek most a szegény nemesemberről! Csaplinszki már félig halott a félemtől s be nem tenné Dopulához a lábát a viláért sem, mert ott iszuak a kozá-kok főemberei is. En csak alviselem a társa-ságukat, ha mindjárt durva és kátrányszagu is! Ej, de jó bor! Honnán kapod?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Kelch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti átvirata. —

Értéktőzsde

Budapest, július 10.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Kimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Balgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 10.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okl.	6.58
Zab apr.	6.—
Káposzta, reposs. aug.	96

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. július 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.—
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-84	119.—
Magyar földtermentesítési kötvény 4%	97.80
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horváth-szlavónföldtermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	206.—
Tiszszabályozás s szeredi sorsjegyek kölcsön	162.—
Osztrák járdék papírban	101.50
Osztrák járdék ezüstben	101.50
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.95
Magyar hitelbank részvény	702.35
Osztrák hitelintézet részvény	695.—
Párisi vista	95.40
20 frankos arany (Napoleonőör)	19.06
Németbirodalmi mátká	117.27
London vista	240.—
20 márkás arany	23.45

Forgalmi kimutatás 1902. évi július hó 8-ról. Tiszta buza körülbelül 110 hltr, kétsze-res buza 20 hltr, rozs 30 hltr, 1 árpa 15 hkl. zab 30 hltr, tengeri 70 hltr, burgonya 120 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 98, drb, félhizott 110, sovány 90, süldő 280, ma-lacz 140, hizott marha 40, jármos ökör 800, fejős tehén 400, borju 430, bivaly 22, juh és kecske 114, ló 671.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst aján-déktárgyak, ezüst evészközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindennemű alakításokat és javítást elvállal.

Telephon 409. szám. 150

A „TISZÁNTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Meholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellorum.)

Krisztus követése. 80 fillér,
8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harcza. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urorgyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legújabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házasságok jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegzőgyártás.